

Iskolás éveim.

A Várpalotai Evangélikus Iskolában kezdtem el „tanulmányaimat” 1934. szeptemberében. Mivel szeptember 20-án születtem, ezért nem vettek fel 1936-ban. Így egy évet vesztettem. A beiratásnál kaptam egy kis könyvecskét, s én Édesanyám kezét fogva olvastam kezdtem: „Értesítő könyv”. Ezt hallva a tanító úr (Madarász András) megcsóválta a fejét, s mondja Anyámnak, hogy nem jó ez, mert tanítás alatt majd nem fog figyelni a fiú. Hát így utána ~~gondolva~~ gondolva, ebből nem volt problémám. Becsületesen tanultam, s így az év végi bizonyítványban is jó jegyek voltak. Közben az iskolánkat is felújították, s az építkezés ideje alatt a „Gyülekeleti házba” jártunk tanulni. Ez idő alatt tanítóinkat is behívták katonának, s Váradi Imre tanító helyettesítette, akit végül Auschwitzban elpusztították. Szüleivel együtt zsidó származásuk miatt. Imre már evangélikusnak született, de ez nem számított.

Harmadik elemet befejezve, meggyesikes, vagyis felsős lettem. Akkor itt még csak hat osztály volt, s a felső három osztály az emeleti tanterembe járt. Tanítóink Benkő Béla kántortanító volt. Vasárnaponként ő orgonált a templomban, s szép tenor hangjával vezette az éneket. De volt más feladata is. A temetések akkor még háztól történtek, a halottak az udvaron

voltak feltravatalozva, s onnan vitték a temetőbe. A Parókiáról a lelkiessel, Dr. Bányai Bélával ment a kántor is, és még egy iskolás fiú, aki egy nagy fekete keresztet vitt. En is sokszor vittem, s egy alkalommal, az ötödik osztály befejezése után a temetőből hazafele tartva, a lelkiész és a tanító is kérdezi tőlem, hogy miért nem megyek Polgáriskolába? Nagyon sajnálnak, ha nem tanulnék tovább. Beszélnek az iskola igazgatójával Waján Károlyval, hogy a lehető legalacsonyabb tandíjat kelljen fizetnem az eddigi kitűnő tanulmányi eredményeimért is. Sikeresen elintézték, mégpedig ~~úgy~~, hogy szeptemberben második osztályban kezdhetem ~~újra~~, ha három tantárgyból (Magyar irodalom, Matematika és Német nyelvből) iskola kezdés előtt különböző vizsgát teszek. A felkészítést négy társammal együtt Borzoki László fiatal tanító elvállalta, s Sörház utcai házuk udvarán egy nagy lombos fa alatt lévő asztalnál elkezdődött a tanulás. A vizsga sikerült, s 1942. szeptemberben megkezdtem a Tárpalotéri Nyilvánosjogú Köznevelési Magánpolgári Fiú- és Leányiskolában a Megyeház utcában a második osztályt. Osztálytársaim szeretettel befogadtak, s én nagyon jól éreztem magam közöttük. Nagy volt a rend és a fegyelem. A lányokkal csak bent az osztályban voltunk együtt. Nekik külön udvaruk volt az épület másik oldalán, s szünetekben ők ott tartózkodtak. Egyensapkánk volt, s est mindig

viselniünk kellett, mert meg volt adva az idő, hogy
meddig tartózkodhatunk ~~ez~~ este az utcán. Moxiba
csak tanári engedéllyel mehettünk, De hát így volt
ez jól. Tanáraink szigorúak voltak, de szerettek ben-
nünket, s mi is őket. Így azután gyorsan elszaladt
az iskolaév, s vártuk a bizonyítványosztást. Csupsán
németből volt kettesem, a többi tantárgy kitűnő lett.
Egy jutalomkönyvet is kaptam: Mogy Károly: Szkipetárok
földjein. Nagyon örültem neki, s annak is, hogy a
Pétfürdőim és a Szüleim sem családoltak bennem.
A nyár gyorsan eltelt, viszont a háborús hangulat
mindjobban erősödött. Jöttek a katonai behívók, sok
ismerős is ment a frontra, köztük a Bozsoki
lászló tanító is, aki sajnos haza sem jött többet.
Ilyen körülmények között telt el ez az iskolaévem,
a harmadik osztály. Ezt is sikerült jelesre végeznem,
Viszont a nyári szünet már nagyon lehangoló, és
félelmetes volt. Egy hónapon belül a Pétfürdői gyár
kétzeri bombázása, melyet a szomszédok jégvermében
éltem át, borzalmas volt. Ilyen körülmények között
kezdtem meg a negyedik osztályt, de már nem a
Megyeház utcai iskolában, mert azt is találat érte,
hanem az akkori levante Otthon egy helyiségében.
Azonban ide sem soká jártam, mert pár hónap
után Ósi körében megjelentek az orosz csapatok,
s be kellett fejezni a tanítást. Iskola helyett a

ország alatti földekre kellett menni sáncot ásni.
És így ment még januárban is, s február elején
kidobolták, hogy az 1929-30. évi születésűek február
12-én 3 napig élelemmel jelenjenek meg a vár mö-
götti téren. Németországba visznek bennünket. Aki nem
megy az „felkomoltatik”! Én is elköszöntem Szeretteim-
től, s 1945. október 6-án jöttem haza amerikai
hadifogságból. Hogy az az idő alatt mi történt, azt már
megírtam „Fájó gyermekkori emlékeim” cím alatt.
Amikor megjöttem, háznaknak csak a romjait
talláltam. Tíz márciusi bomba találat érte. Október 8-án
jöttek a rokonaink, s egy szobát felépítettünk. Én
voltam a malterkeverő. Sajnos ruhám is csak a
rajtam lévő volt, s így kezdtem meg a negyedik
osztályt újra november 1-én. Ekkor a ma Egys. számú,
akkor még evangélikus iskolában volt a Polgári iskola,
Vass Gyula volt az igazgató. Két hónappal utóbb
kezdve ért az osztályt, bizony a felévi bizonyítvány
is bizonyított. Csupa kettesek voltak benne. De
végül is év végén júniusban kitűnő osztályzattal fe-
jeztem be a negyedik osztályt, egyben a Polgári is-
kolát. Jött egy felvételi értesítés is a Soproni Evan-
gélikus Tanítóképzőből, de azt a körülményeim miatt
nem tudtam vállalni. Így hát iskoláimat befejezve
elementem a helybeli Gold nyomdába ipari tanulónak.

Az 1942-43-as tanévben a következő
tantárgyak voltak:

II. osztály. Osztályfőnök: Fischer Ferencné Schmidt Margit.
Magyariságot, Hittan, Magyar nyelv, Német nyelv,
Történelem, Földrajz, Számításméltan, Növény-állatttan,
Mezőgazdaságtan, Rajz, Kézimunka, Szépirás, Ének,
Testgyakorlás, Honv. ism., Rendszeret.

III. osztály. Osztályfőnök: Kollányi Mária.
Magyariságot, Hittan, Magyar nyelv, Német nyelv,
Történelem, Földrajz, Számításmélt., Természettan, Mező-
gazdaságtan, Rajz, Kézimunka, Ének, Testgyakorlás,
Honv. ism., Rendszeret.

IV. osztály. Osztályfőnök: Kulcsár Gabriella.
Magyariságot, Hittan, Magyar nyelv, Német nyelv,
Történelem, Földrajz, Számításmélt., Ásvány-vegyttan,
Élet-és egészségttan, Közgazdaságtan, Háttartáttan,
Mezőgazdaságtan, Rajz, Kézimunka, Ének,
Testgyakorlás, Honv. ism., Rendszeret.